

Zatorej se nam pa zdi najlepši znak zavednosti goriskega učiteljstva dejstvo, da ustvarja svojo učiteljsko stranko, ki se bo pridružila oni, katera je bo vredna!

Veseli nas tudi neopisno, da smo z izpremenjenimi pravili „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ pri XI. skupščini v Gorici sprejeli v svoje vrste hrvaške tovariše iz Dalmacije, da ne bodo tudi odslej tako osamljeni in v žalostnih razmerah živeli med dobrim svojim narodom, nego da bodo imeli odslej krepko zaslombo med svojimi slovenskimi tovariši.

O, koliko nas bo poslej, in kje je moč, ki bi nas mogla streti?!

Zatorej pa nam danes ponosno in veselo vzigrava srce, ko nam vstaja pred dušo lepa slika XI. skupščine naše „Zaveze“, ki je toliko lepša, ker bi je kmalu ne bilo! Ne obupajmo! Naš pogum je trdoživ in daje oslabilim žilam novih moči. S sprejetjem Ganglove in Vrtočeve resolucije se je obrnilo vse učiteljstvo — do 2000 živih duš — naravnost in z jasno izrečenimi željami do vseh naših poslancev, ki so zastopniki slovenskega in hrvaškega naroda v deželnih zborih in v državnem zboru to stran Litave. In kadar se prvič snidejo naši poslanci, da začno izvrševati svoje odgovorno zvanje, takrat bo morda zasvetil prvi žarek vzhajajočega — našega solnca!

In sam Bog ne daj, da bi se varali v teh mislih!

Učitelj-čebelar.

Poročal pri okrajni učiteljski konferenciji nadučitelj **Fran Rojina**.

Prav redek je učitelj na deželi, ki bi se v svojem svobodnem času ne bavil s kakim postranskim opravilom bodisi v zabavo, bodisi v izboljšanje svojih gmotnih razmer, ali pa je sploh delaven po geslu: „Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.“ Ta je vnet sadjar in sploh vrtnar, oni spreten orglavec, drugi pevovodja kakemu pevskega društvu, ali je občinski tajnik, načelnik gasilnega društva, kmetijske podružnice itd. — povsod najdemo učitelja v prvih vrstah v delovanju med narodom.

Posebno veliko pa bi učitelj storil lahko za povzdigo racionalne čebeloreje; lahko bi bil pionir v čebelarstvu, katero je padlo pri nas na tako nizko stopnjo, da se smemo Kranjci po vsi pravici sramovati takega nazadnjaštva. Kaj bi rekli naši dedi in pradedi, ko bi mogli videti naše sedanje čebelarstvo! Izginili so nekdanji polni čebelnjaki; le tuptam kaže kaka starina svoja gola rebra in leze na kup ter že zdavnaj več ne služi svojemu prvotnemu namenu, ampak za shranjevanje razne stare šare. Seveda so še izjeme in še se vidi kak čeden čebelnjaček, vendar opravičeno trdim, da nimamo na Kranjskem niti desetine čebel, kolikor so jih imeli naši predniki pred 50 ali več leti; to potrdi lahko vsak star čebelar. Vzrok temu so bile nekatere zaporedno slabe čebelarske letine, slabjša cena čebelarskih pridelkov, potem pa tudi to, da se od višjih oblastnih za čebelarstvo ni toliko storilo kot za druge panoge kmetijstva, in tako je čebelarstvo polagoma prilezlo, seveda največ po krivdi čebelarjev samih, do žalostnega današnjega položaja. Slovencem prirojena ljubezen do čebelarstva pa nikakor ni izumrla, to nam izpričuje dejstvo, da je pristopilo k lansko pomlad ustanovljenemu čebelarskemu

društvu do danes že blizo 600 članov, kar znači za tako mlado društvo izredno veliko. In kadar bodo čebelarji izprevideli razloček med racionalnim čebelarstvom — katero razširjati je glavni namen — in med sedanjim načinom, potem jih bo kmalu 1000 in več članov, zlasti kadar se bodo začeli kazati uspehi skupnega razpečavanja čebelarskega blaga po primerni ceni, ko bodo čebelarji uvideli, da delajo tudi zase in ne samo v prid medarjem in prekupcem.

Ali se pa bo racionalno čebelarstvo med ljudstvom razširilo ali ne, to je odvisno v prvi vrsti od učiteljev, ki živijo med narodom. Njih moralna dolžnost je, ljudstvu do večje blaginje pomagati, kjer jim je mogoče, saj to ljudstvo bo hvaležno in jim ne bo z nevoljo delilo četudi še izdatnejše povišanih plač, dobro vedo, da so mu učitelji za Bogom največji dobrotniki.

Kako pa naj dela učitelj za povzdigo čebeloreje? Odgovor na to je prav kratek: Čebelarji naj sam racionalno! Ako čebelarji učitelj vzorno v smislu naprednega čebelarstva, bo takoj našel posnemovavcev. Seveda je naš čebelar skrajno konservativen in ne opusti prej žvepla, dokler ga popolnoma ne prepričaš, kako škodo si napravlja s tem, da pri trganju mori čebele z žveplom enako kot bi hotel kdo kravo ubiti, da ji odvzame mleko, ali posekati drevo, da mu obere sad. Kadar pa uvidi, kako lahko pripravno in z boljšim uspehom se čebelarji po načinu, kot čebelarji n. pr. ti, potem ne izostane, če je le malo časa, nobeno nedeljo ter hodi k tebi po svet, kako storiti to, kako ono, da bo bolj prav. Pa ne samo eden — kakor bi se zmenili: pride jih vedno več in k deseti maši hodijo že ob sedmih, da čim več izvlečejo iz tebe, ko sede pri tujih čebelah, čakajoč, da „skupaj“ pozvoni. In človek potem sam ne ve, kdaj je pripomogel k temu, da je postalo v dotičnem kraju toliko novih čebelarjev in iz Savlov toliko Pavlov, ki med sabo tekmujejo, kdo bo imel bolj pravilno izdelane in lepše poslikane panje pa tudi bolj čebelne in močnejše.

Da je na Češkem, v Nemčiji in posebno v Belgiji čebelarstvo tako razvito, imajo največjo zaslugo učitelji, katerih je samo na češkem pri nekem osrednjem čebelarskem društvu izmed 4000 članov nad 800. Predsedniki podružnic omenjenega osrednjega čebelarskega društva so skoraj brez izjeme samo učitelji, ki teoretično in v svojih vzornih čebelnjakih tudi praktično predavajo o racionalnem čebelarstvu. Tako naj bo v prihodnje tudi pri nas; imeli bomo enake uspehe kot jih imajo na Češkem in drugod, pa lahko še boljše, ker naša lega je mileja in vrhutega imamo še tako izborna čebelna plemena, da slovi po vsej Evropi. Z novim letom, ko visoko ministrstvo potrdi nova društvena pravila, se bodo osnovala tudi pri nas, na Spod. Štajarskem in Koroškem ter na Primorskem podružnice osrednjega „Slovenskega čebelarskega društva“. In kdo naj bi bili tem podružnicam predsedniki, če ne v prvi vrsti učitelji, ki se ne boje dela? Pa bo kdo dejal: Kako vendar naj bom predsednik čebelarske podružnice, ko sem že vse pozabil, kar sem se nekoč na pripravnici o čebeloreji učil? Ej, dragi tovariš, to si lahko pozabil, saj si gotovo tudi že večino raznih pravil in dokazov pozabil, ki si jih pač boljše znal kot osnovne resnice čebelarstva. Zahtevati vendar ne more nihče, da postane že v pripravnici, kjer se ima toliko različnih predmetov učiti, mojster v čebeloreji; naj bode zadovoljen, da dobi vsaj podlago, na kateri se potem v življenju s pomočjo dobrih čebelarskih knjig in s

poskušnji sam popolni. Da se pa tudi to zgodi, mora imeti človek ljubezen do stvari in trdno voljo. To res ni malenkost, če se postavlja brhek, mlad učitelj v strašno nevarnost, da ga piči čebela in da zavoljo tega nekoliko oteče. Ravno to je navadno glavni vzrok, da se tako redke učitelje poprime čebelarstva, te poezije kmetijstva, kot jo imenuje sloveči Ehrenfels. Vendar ko bi taki mladi učitelji vedeli, koliko prijetni ur in dni pa tudi dobička žrtvujejo svojemu samoljublju s tem, da se radi nekaterih, sicer obligatnih pikov, ne lotijo čebeloreje, bi gotovo premagali to svojo slabost ter si takoj prvo pomlad ali pa že prvo jesen pri nastopu v svojo službo preskrbeli par panjev, katere bi imeli v začetku pri najbližnjem čebelarju, pozneje pa, ko se jim pomnože, pa bi si napravili svoj lastni čebelnjak. Glede pika naj jim bo povedano, da samo začetnik oteče, pri vsakem naslednjem piku pa je otekline manjša, in naposled se kri tega zdravega strupa tako navadi, da pičeno mesto čisto nič več ne oteče, in najsi se je čebela zljubilo pičiti kamorkoli. Naj bo vsakdo prepričan, da je čebelni pik človeku v prid, zakaj nisem še naletel na pravega čebelarja, ki bi tožil o revmatizmu, podagri ali putiki, ali kako se že vse bolezni te baže imenujejo, in vsakemu, kdor se želi postarati, mu resno svetujem, naj se poprime čebeloreje.

Razen tega glavnega vzroka, namreč strahu pred pikom in njegovim prvim nasledkom, so še drugi vzroki, da postane tako malo učiteljev čebelarjev. Največkrat človek sam sebi premalo zaupa in meni, da nikakor ne more pričeti čebelariti, ker mu še toliko teorije manjka in še veliko več prakse. Pa to pride vse polagoma; da le prvi roj ogrebe, da le enkrat sliši matico peti, pa mu bo za vse življenje narejeno; opustiti ne bo mogel čebel nikdar več. Zanimanje se bo samo ob sebi množilo, in s pomočjo dobrih knjig n. pr. Immenleken — Imkerlust (Gerstung, Ossmannstedt, Thür.) ali Bienenzucht (Witzgall-Felgentreu, Stuttgart Eug. Ulmer), ki je nekak vademecum vsega potrebnega — in na podlagi lastnega opazovanja se bo razvil v takega čebelarja, da bodo imeli sosedni čebelarji respekt pred njim. A čebelar ne sme nikoli misliti, četudi že dolgo čebelari in prebira še toliko dobrih čebelarskih knjig, da naposled vse zna. O ne, četudi veliko ve in zna svoje čebele racijonalno oskrbovati, jih umno množiti in s pridelki prav ravnati, vendar je v čebelnem življenju še toliko nerešenih problemov, da si bodo čebelarji še morebiti veliko, veliko let belili glave, preden jih bodo rešili. In taka raziskavanja, s katerimi se pečajo najbolj sloveči čebelarji raznih narodov, zanimajo vsakega naprednega čebelarja, zlasti pa še čebelarja-učitelja, ki je zmožen razsoditi marsikatero razmotrivanje več ali manj učenih apistov.

Še tretji vzrok, da je med učitelji malo čebelarjev, je ta, da ima začetnik tako majhno plačo. Vendar kakor bi navedena prva dva vzroka ne smela biti nikaka vzroka, tako bi se ne smel tudi glede tega nihče izgovarjati, da nima toliko, da bi kupil panj čebel. O, ima, ima in lažje da takrat, ko še ne pozna potreb, za panj par goldinarjev, kot bi jih dal pozneje, ko ima goldinar le še 1 K vrednosti, in to je po mnenju mojega očeta takrat, ko se človek oženi. S tem pa ne mislim mlajšim gospodom tovarišem odsvetovati, si poiskati družic, kaj še, samo trdim, da se tudi pri majhni plači lahko odtrga za par plemenjakov, ki se v par letih tako pomnože, da so čebele kmalu 50 ali 100 glid. vredne in po tem vedno več.

Tudi mi je kak kolega na vprašanje, zakaj ne čebelari, odgovoril, da zato ne, ker kraj, v katerem biva, za čebelarstvo ni ugoden. Je že res, da niso za čebelarstvo vsi kraji taki, ko n. pr. Šmartno pod Šmarno goro, vendar povsod je nekaj paše. Nihče menda ne bo trdil, da je Kolovrat, kjer sem služboval štiri leta, za to stroko ugoden, vendar sem pričebelaril tam celo do 47 panjev in sem v enem samem letu prodal 332 funtov medu, pa sem ga imel še dovolj za pitje. Pozabil pa tudi nisem sosednjega tovariša, da bi mu ne nesel „kolin“, seveda medenih, sam se pa tudi nisem zapustil, saj med je dober in zdrav! In sta morebiti Dobrava pri Kropi in Vače za čebelarstvo ugodni? Iz izkušnje lahko rečem, da nič posebno, zlasti za to ne, ker v obeh krajih ni jesenske paše, pa sem imel vendar povsod povoljne uspehe. Seveda je treba tudi nekoliko znati, a ne coprnije, temveč samo racijonalno, umno čebelariti, česar se res ni težko naučiti.

Zakaj torej naši učitelji ne čebelarijo? Zato, ker se boje čebel, ali si domišljujejo, da niso zmožni, ali se jim zdi škoda par goldinarjev dati za plemenjak, ali pa mislijo, da v njih službenem kraju ni kaplje medu. Morebiti bi se kmalu še kdo izgovarjal, da nima časa, češ on bo v šoli, roj mu bo pa med tem pobrisal v hosto. Le takih izgovorov ne, kakor da bi v celi fari ne bilo starega možička, ki ti za skledico juhe prežedi ves božji dan pri čebelnjaku, in če mu daš še za vsak roj kak groš, ti bo pazil še v slabem vremenu na čebelnjak, kot bi imel v panju same cekine. Kdor ima torej toliko ničevih izgovorov, je bolje, da kar rajši odkritosrečno pripozna, da se mu ne ljubi, in bo mir besedi. Samo to še rečem, da se mora učitelju na deželi vse dobro ljubiti, saj je rekel naš nekdanji, sedaj rajni profesor slavnega spomina, g. Anton Nedvied: „Der Lehrer muss ein Universalgenie sein“.

Poprimite se torej, štovani gospodje tovariši, z vso ljubeznijo racijonalne čebeloreje, za katero je vsa ljubljanska okolica jako ugodna, in koristili bode v gmotnem oziru sebi, z zgledom pa tudi drugim. Da čebelarija v resnici prinaša lepe dohodke, povprašajte g. tovariša Hinka Likarja v Grahovem ali g. Jegliča v Dovjem, povedala vam bode, koliko sta pričebelarila; poslednji vam bode trdil, da ni imel tako slabe čebelarske letine, da bi mu muhe ne dale vsaj — pujska. Tudi jaz bi vam mogel do krajcarja izkazati svoje dohodke pri čebelarstvu in lahko bi vsakega prepričal, da sem že marsikatero respektable vsote iztržil. Je še nekaj gospodov tovarišev, ki so se prepričali, da muha da kruha, čeprav pravi pregovor, da muha ne da kruha. Ta pregovor velja pa samo za one čebelarje, ki ne znajo čebelariti, a ne za nas napredne učitelje-čebelarje.

Prihodnje leto se hočemo pomeniti — če Bog da — o etičnih momentih čebelarstva, ki vplivajo na učitelja in kako se ta vpliv pojavi tudi pri vzgoji šolske mladine.

Končno se usojam naprositi slavno konferencijo, naj stavi le-ta na visoki c. kr. deželni šolski svet naslednjo resolucijo:

„Visoki c. kr. deželni šolski svet naj blagoizvoli vsem vodstvom ljudskih šol na Kranjskem priporočiti strokovni list „Slov. Čebelar“, katerega izdaja „Slov. čeb. društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko“ s sedežem v Ljubljani.